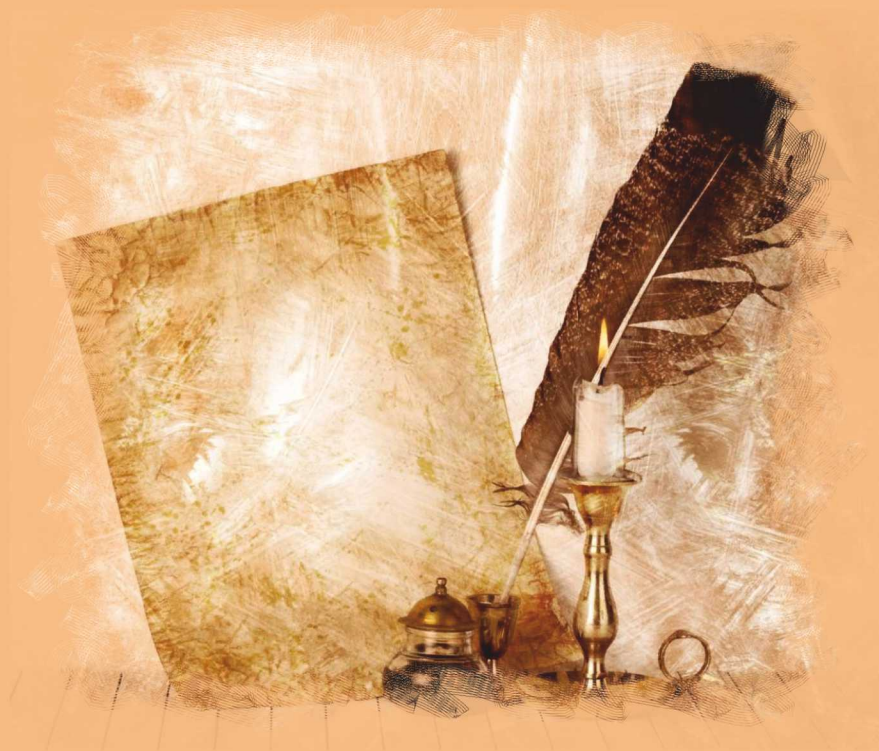

**“ХОЗИРГИ ЗАМОН ФАЛСАФАСИ:
ХОЛАТИ ВА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ
ИСТИҚБОЛЛАРИ”**

**МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН
КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021 йил 15 апрель

**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKACISI OLIY VA ЎRTA MAHSUS
TАЪЛИМ VAZIRLIGI NIZOMIY NOMIDA GI TOSHKENT DAVLAT
PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**“ХОЗИРГИ ЗАМОН ФАЛСАФАСИ: ХОЛАТИ ВА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ
ИСТИҚБОЛЛАРИ” МАВЗУСИДАГИ RESPUBLIKA ИЛМИЙ
МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021 йил 15 апрель

**TASHKENTSKIY GOSUDARSTVENNIY PEDAGOGICHESKIY
UNIVERSITET IMENI NIZAMI MINISTERTVO VYSHEGO I
SREDNEGO SPEЦИАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ RESPUBLIKI
UZBEKISTAN**

**МАТЕРИАЛЫ RESPUBLIKANСКОЙ НАУЧНОЙ ДИСТАНЦИИ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ «СОВРЕМЕННАЯ ФИЛОСОФИЯ:
СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»**

15 апреля 2021 г.

**TASHKENT STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY NAMED AFTER
NIZAM MINISTRY OF HIGHER AND SECONDARY SPECIALIZED
EDUCATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN SCIENTIFIC DISTANCE ONLINE
CONFERENCE "MODERN PHILOSOPHY: STATE AND PROSPECTS OF
DEVELOPMENT"**

April 15, 2021

TOSHKENT-2021

6. **YOSH O'QUVCHILARNI O'QITISH JARAYONIDA O'YINLARNING O'RNINI.** Fayzullayeva Madina Abdumo'min qizi. 355-360
7. **КЕКСА АВЛОД ВАКИЛЛАРИНИНГ ТАРБИЯ УСУЛЛАРИДА АХЛОҚИЙ ВОРИСЛИКНИНГ АҲАМИЯТИ.** Азиза Тургунова, Н.Рафикжонова 361-364
8. **ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.** Манасирова К., Ш
9. **ЁШЛАРДА СУНЪИЙ ОНГ ШАКЛЛАНИШИ ТАЪСИР КЎРСАТУВЧИ ОМИЛЛАРИ ТАҲЛИЛИ.** Хикматов Фатхулла К
10. **МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ШАХС РИВОЖЛАНИШИДАГИ АҲАМИЯТИ.** Кадирова Халима Бувабаевна, Н
11. **ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ФУҚАРОЛИК САВОДХОНЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ПЕДАГОГИК МУАММО СИФАТИДА,** Кадирова Якитжан Бувабаевна. 379-384
12. **МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРНИНГ ШАХС РИВОЖЛАНИШИДАГИ АҲАМИЯТИ.** Кадирова Халима Бувабаевна, Ёўраев Ёкубжон Акмал ўғли. 384-388
13. **ШАХСНИНГ ИЖТИМОИЙ-КАСБИЙ МАЪСУЛИЯТ ҲИССИ ПЕДАГОГИК МУАММО СИФАТИДА.** Ибрагимов Жахонгир Курсанавалиевич 388-392
14. **АБУ АЛИ ИБН СИНО ФАЛСАФАСИДА МАЪНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ҚАДРИЯТЛАРИ.** Ахатова Дилдора Ахтамовна 392-396
15. **FALSAFA VA PEDAGOGIKA.** Axatov Abduvali Aripovich 697-399
16. **СЛОВЛАР** 400-404

Ў
А
К
М
М
О
В
Ў
Ғ
А
В
И
З
А

У
М
И
Д

К

YOSH O'QUVCHILARNI O'QITISH JARAYONIDA O'YINLARNING O'RNI.

Fayzullayeva Madina Abdumo'min qizi Jizzax Davlat Pedagogika Institutining
Chet tillar fakulteti ingliz tili va adabiyoti yo'nalish III bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola ingliz tilini o'rganish juda muhimligi va ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganish uchun boshlang'ich sinflarda qiziqarli, turli xil interaktiv o'yinlardan foydalanish haqida fikr yuritiladi. Maqolada o'yin turlari va ularni yosh o'quvchilarga o'rgatishda qanday foydalanish mumkinligi haqida bir qancha fikrlar berilgan. Tillar ham xotira vositasi, ham takrorlash mashqlari sifatida, ham o'zlari uchun maqsad sifatida emas, balki erkin foydalanish uchun imkoniyat sifatida xizmat qiladi. Shuningdek, u o'qituvchi uchun diagnostika vositasi bo'lib xizmat qilishi mumkin, bunda o'qituvchi qiyin joylarni qayd etib, tegishli tuzatish choralari ko'rishini mumkin.

Kalit so'zlar: avlod, tilni bilish, o'zaro ta'sir qilish, yangi yondashuvlar, ta'lim tizimi, aloqa, mos.

Annotation: This article is about why to learn English language is so important and using interesting different interactive games in primary classes for learning English language as a second language. Here is given types of games and how to use them in teaching young learners. They serve both as a memory aid and repetition drill, and as a chance to use freely and as a means to an end rather than an end in itself. They can also serve as a diagnostic tool for the teacher, who can note areas of difficulty and take appropriate remedial action.

Key words: generation, language skills, interact, new approaches, educational system, benefit, communication, appropriate.

Ingliz tili eng keng tarqalgan tillardan biri bo'lib, ko'pincha dunyodagi eng nufuzli til hisoblanadi. Siz ingliz tilini o'qishni xohlasangiz, martaba yoki shaxsiy rivojlanishingiz qanday ekanligiga qiziqsangiz, malakali ingliz maktabiga borishingiz mumkin.

Ikkinchi tilni o'rganish miyani faol rivojlantirishning eng yaxshi usullardan biridir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, boshqa bir tilni o'rganish paytida miya elektr faoliyati va hattoki tuzilishi va hajmi o'zgaradi, boshqa har qanday vazifa yoki ko'nikmalarni o'rganishda bunday hol sodir bo'lmaydi. Boshqa tilni o'rganish har qanday yoshda muhim kognitiv afzalliklarni beradi, bu esa ongni faol saqlashga yordam beradi va hatto keyinchalik ruhiy kasalliklar xavfini kamaytiradi va aqliy pasayishni sekinlashtiradi.

Ingliz tilini ikkinchi til sifatida o'rganganingizda, yozma va og'zaki so'zlar orqali fikrlash va fikringizni ifoda etishning yangi usullarini o'rganasiz. Bir nechta tillarni o'rganish har qanday tilda aniqroq muloqot qilishingizga yordam beradi, chunki siz tilning o'zi qanday ishlashi, uni turli ijtimoiy va ish sharoitlarida g'oyalarni targ'ib qilish va boshqalarga murojaat qilish uchun qanday foydalanish haqida ko'proq bilib olasiz.²³⁹

Ingliz tili fan, aviatsiya, kompyuterlar, diplomatiya va turizm tilidir. Ingliz tilini bilish sizning mamlakatingizdagi ko'p millatli kompaniyada yoki chet elda yaxshi ish topish imkoniyatini oshiradi. Shuningdek, bu xalqaro aloqa, ommaviy axborot vositalari va Internetning tili, shuning uchun ingliz tilini o'rganish ijtimoiylashish va ish uchun muhimdir!

Dunyoning ko'plab taniqli filmlari, kitoblari va musiqalari ingliz tilida nashr etilgan va ishlab chiqarilgan. Shu sababli, ingliz tilini o'rganish orqali siz dunyodagi ko'plab davlatlarning madaniyati haqida qiziqarli ma'lumotlarga ega bo'lishingiz mumkin.

Agar siz ingliz tilini yaxshi bilsangiz, sevimli kitoblaringiz, qo'shiqlaringiz, filmlaringiz va teleshouaringizni ko'rish uchun tarjima va subtitrlarga ishonishingizga hojat qolmaydi. Ingliz tilida filmlar va teledasturlarni tomosha qilish ham bu o'rganishning ajoyib va qiziqarli usullaridan biri hisoblanadi.

²³⁹ Jacobs G.M. & Kline Liu K. (1996). Integrating language functions and collaborative skills in the second language classroom. TESL Reporter.

Garchi ingliz tilini o'rganish qiyin va ko'p vaqt talab qilishi mumkin bo'lsa-da, biz o'rganish ham juda qiziqarli ekanligini va ko'plab imkoniyatlarni yaratishi mumkinligini ko'rib turibmiz.

O'yin o'ynash orqali o'rganish

Til o'rganish qiyin ish. Har bir daqiqada harakat talab etiladi va o'rganishni uzoq vaqt davomida saqlab turish kerak. O'yinlar ko'plab o'quvchilarga qiziqishi va o'rganishlarini davom ettirishga yordam beradi va rag'batlantiradi.

Mustaqillik yillarida bizning ta'lim tizimimiz qayta qurildi. Uning mazmuni, ahamiyati, shakli va usullari o'zgartirildi. Yosh avlodga katta e'tibor qaratilmoqda. Ta'lim va ijtimoiy hayotning boshqa sohalarida ko'plab islohotlar o'tkazildi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, sinfda kundalik o'yinlarni o'ynashning ko'plab afzalliklari bor. Darslarni rejalashtirishda o'qituvchilar kuniga kamida bitta o'yinni asosiy ta'lim yo'nalishlaridan biriga va o'qitish vositasi, baholash strategiyasi yoki sinf motivatori sifatida kiritishga harakat qilishlari kerak.

O'yinlar til o'rganishda juda muhim rol o'ynaydi, ammo ko'plab o'qituvchilar buni o'rganish strategiyasi sifatida bilishmaydi. Biroq, o'yinlar o'quvchilaringizning o'quv jarayoniga juda ko'p foyda keltiradi. Birinchidan, o'yinlar dars odatiy va zerikarli bo'lishiga to'sqinlik qiladi. Aksincha, ular muvaffaqiyatli va ijobiy sinf muhitini yaratadilar, bu yerda o'quvchilar va ularning bilimlari markaziy o'rin tutadi. O'yinlar har doim o'quvchilar uchun qiziqarli, shuning uchun ular ko'plab oddiy darslardan farqli o'laroq ularning qiziqishini darsga jalb qila oladi. Hatto uyatchan va istamaydigan bolalar ham ko'pincha ularga ijobiy munosabatda bo'lishadi. Bu sizning o'quvchilaringizning g'ayratini oshiradi va ularni darsga qo'shilishga va ishlashni davom ettirishga undaydi.

Hozirgi kunda ingliz tili tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ingliz tilini yosh o'quvchilarga o'rgatish oson emas, chunki ingliz tili ularning ona tili emas va bu ular uchun yangi mavzu. O'qituvchi ingliz tilini tanishtirish uchun yaxshi va qiziqarli texnikaga ega bo'lishi kerak, shunda yosh o'quvchilar ingliz tilini o'rganishga qiziqish va motivatsiyaga ega bo'lishadi. Yosh o'quvchilarga ingliz tilini o'rgatishning ko'plab usullari mavjud. Ulardan biri o'yinlardan foydalanishdir. Ba'zi

metodistlarning ta'kidlashicha, o'yinlardan barcha til ko'nikmalarida amaliy mashg'ulotlar o'tkazish va ulardan ko'plab aloqa turlarini mashq qilish uchun foydalanish mumkin.²⁴⁰

Yosh o'quvchilar o'ynashni yaxshi ko'radilar va ular boshqa har qanday sinf vazifalariga qaraganda kuchli ishtiyoq bilan o'yinda qatnashadilar. O'yin o'ynashda talabalar o'z bilimlari bilan ko'proq shug'ullanishadi, o'qitiladigan mavzu mustahkamlanadi va sinf o'quvchilarini o'zlashtirishi ijobiyligi ortadi.

Bundan tashqari, o'yinlar ba'zan ko'ngil ochar mashg'ulotlar sifatida qabul qilinadi. Bolalar faol bo'lganlarida yaxshiroq o'rganadilar. Sinfda o'yinlardan foydalanish juda ko'p afzalliklarga ega. O'yinlar har qanday o'quv dasturining ajralmas qismi bo'lishi kerak. Karrierning so'zlariga ko'ra "O'yinlar talabalarning motivatsiyasini shunday oshiradiki, o'quvchilar o'zlarining bilimlaridan shunchalik zavqlanishadiki, ular qanday til o'rganganliklarini sezmaydilar". O'yinlar qiziqarli va bolalar ularni o'ynashni yaxshi ko'radilar, o'yinlar orqali bolalar tajriba o'tkazadilar, kashf etadilar va o'z atroflari bilan o'zaro aloqada bo'lishadi, shuningdek, ular darsga o'zgaruvchanlik qo'shadi va tildan foydalangani uchun rag'batlantirish orqali motivatsiyani oshiradi. Sinfda o'yinlardan foydalanishning son-sanoqsiz foydalari bor. O'yinlar:

- talabalarga o'zlari haqida ko'proq ma'lumot olishlariga yordam beradi;
- sinfda jamoat tuyg'usini tarbiyalash mumkin, bu yerda barcha o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etishlari mumkin;
- talabalarni o'quv jarayonining faol ishtirokchilari bo'lishiga motivatsiya beradi;
- o'yinlar - til darsining odatiy tartibidan tanaffus qilishga imkon beradi;
- tilni o'rganish juda katta kuch talab qiladi. O'yinlar o'quvchilarga bilim olishga intilish va uni davom ettirishga yordam beradi;
- o'yinlar turli xil ko'nikmalar - nutq, yozish, tinglash va o'qish bo'yicha til amaliyotini ta'minlaydi;

²⁴⁰ Lee W.R. (2000). Language teaching games and contests. Oxford: Oxford University Press.

- ular talabalarni o'zaro munosabatda bo'lishga va muloqot qilishga undaydi;

- ular tildan foydalanish uchun mazmunli kontekstni yaratadilar;

- o'quvchilar sinfda juda raqobatbardosh bo'lishlari mumkin, ayniqsa o'g'il bolalar. O'yinlar - tengdoshlar o'rtasidagi raqobatbardoshlikni nazorat qilishning ajoyib usuli. Sinfda o'yinlardan foydalangan holda, o'quvchilar bir-birlari bilan raqobatlashishlari mumkin;

- sinfda o'yinlardan foydalangan holda, talabalar o'yin o'ynash paytida bir-birlari bilan raqobatlashishlari, so'ngra boshqa o'quv mashg'ulotlarida bir-birlarini qo'llab-quvvatlashlari mumkin.²⁴¹

Yosh o'quvchilar o'ynashni yaxshi ko'radilar va ular boshqa har qanday sinf vazifalariga qaraganda g'ayrat va tayyorlik bilan o'yinda qatnashadilar. Ba'zi o'yinlar juft yoki kichik guruhlarda o'tkaziladi; boshqalar esa butun sinf bilan o'ynaladi. Biz bilamizki, o'yinlar ko'pincha qisqa vaqt davomida mashg'ulot sifatida yoki dars oxirida biroz vaqt qolganda ishlatiladi.

Amaldagi har qanday o'yin sinf sharoitiga mos bo'lishi kerak va shuning uchun ehtiyotkorlik bilan tanlanishi kerak. Moslik, albatta, qiyinchilik darajasi, murakkabligi yoki ular sarflagan dars vaqti kabi ko'p narsalarga ishora qilishi mumkin. O'yinni sinchkovlik bilan tanlashda o'yin har qanday turidan ko'ra uni ishlatadigan maqsad uchun yaxshiroq bo'lishi kerak. O'yinlardan foydalanishni o'quvchilarning faol ishtiroki, o'z aqlidagi ma'lumotlarni eslab qolishlarini talab qilishi, talabalarining so'z boyligini, eslash qobiliyatini baholashda foydali usul va shu sababli ularni darslarda asosan lug'atni qayta ko'rib chiqish uchun ishlatish to'g'ri qaror.

Shuning uchun so'zlarni o'rgatish va o'rganishda o'yinlarning rolini inkor etib bo'lmaydi. Biroq, so'z boyligini oshiradigan o'yinlaridan maksimal darajada foydalanish uchun mos o'yinlarni tanlash juda muhimdir. O'yin o'tkazilishi har doim

²⁴¹ Avedon M.E. and Brian B.S. (1971). Learning Through Games. John Wiley and Sons.

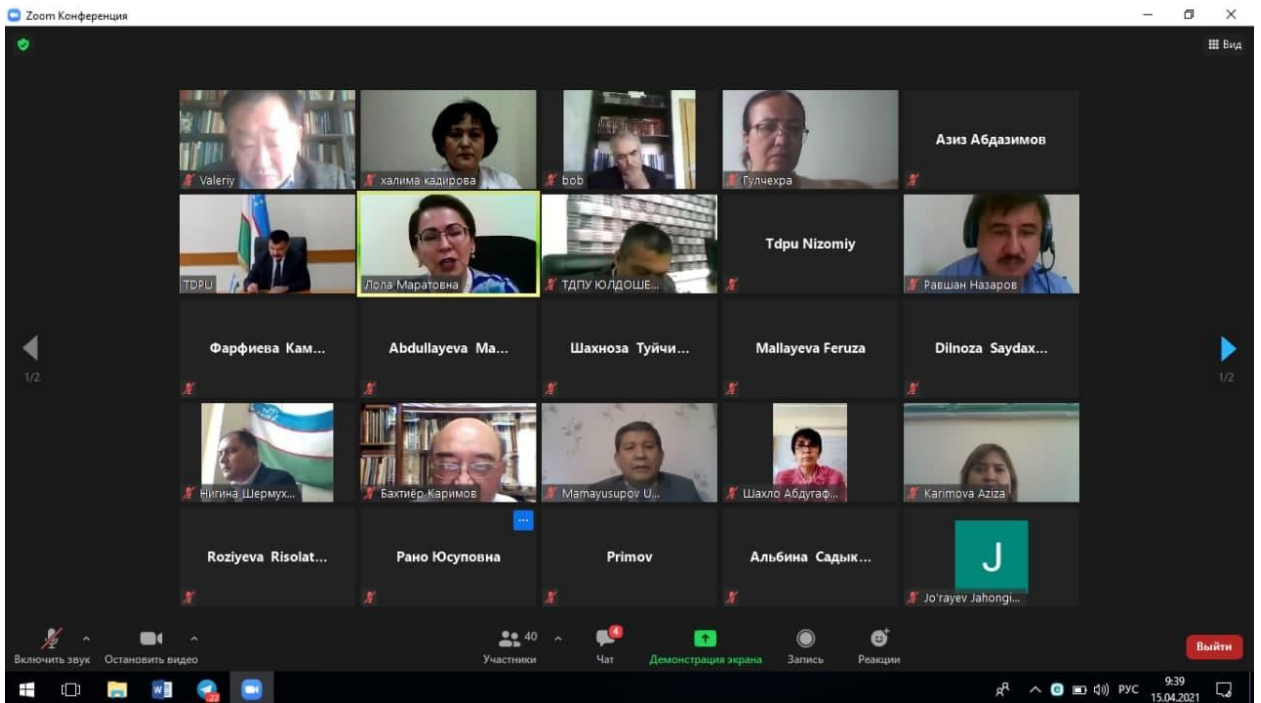
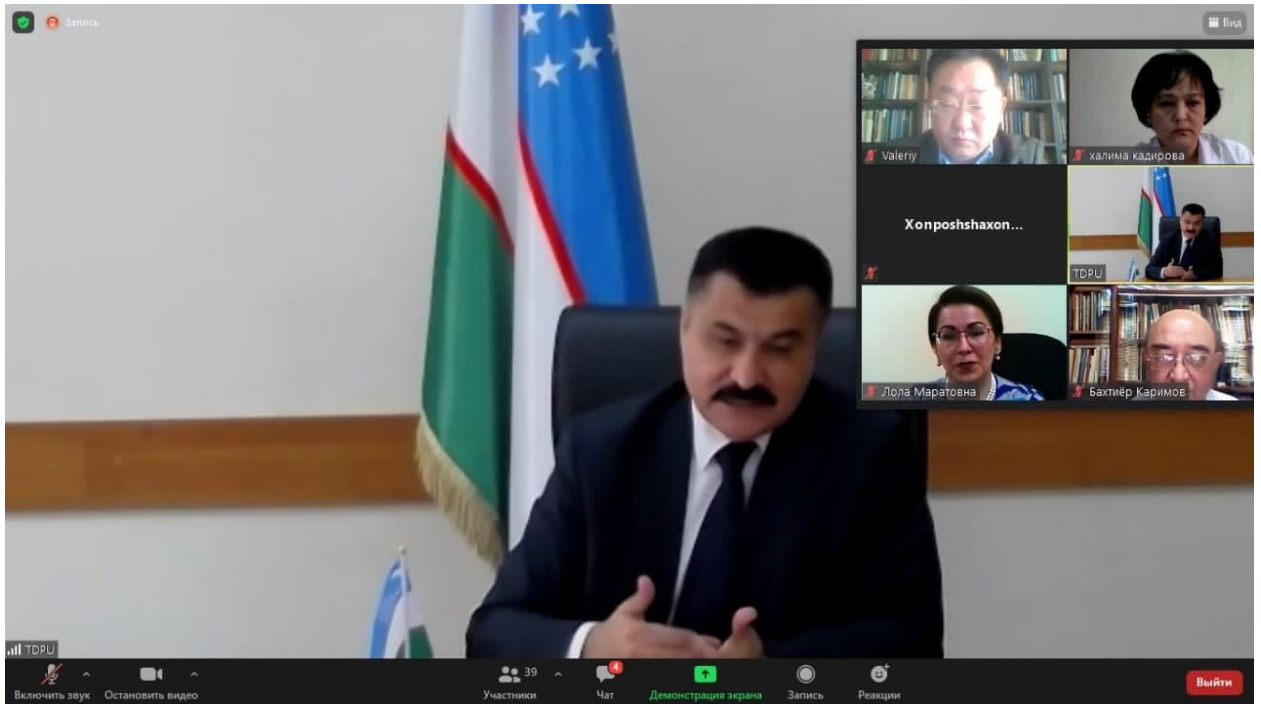
talabalar soni, bilim darajasi, madaniy sharoit, vaqt, o'qish mavzusi va sinf sharoitlari e'tiborga olinishi kerak.

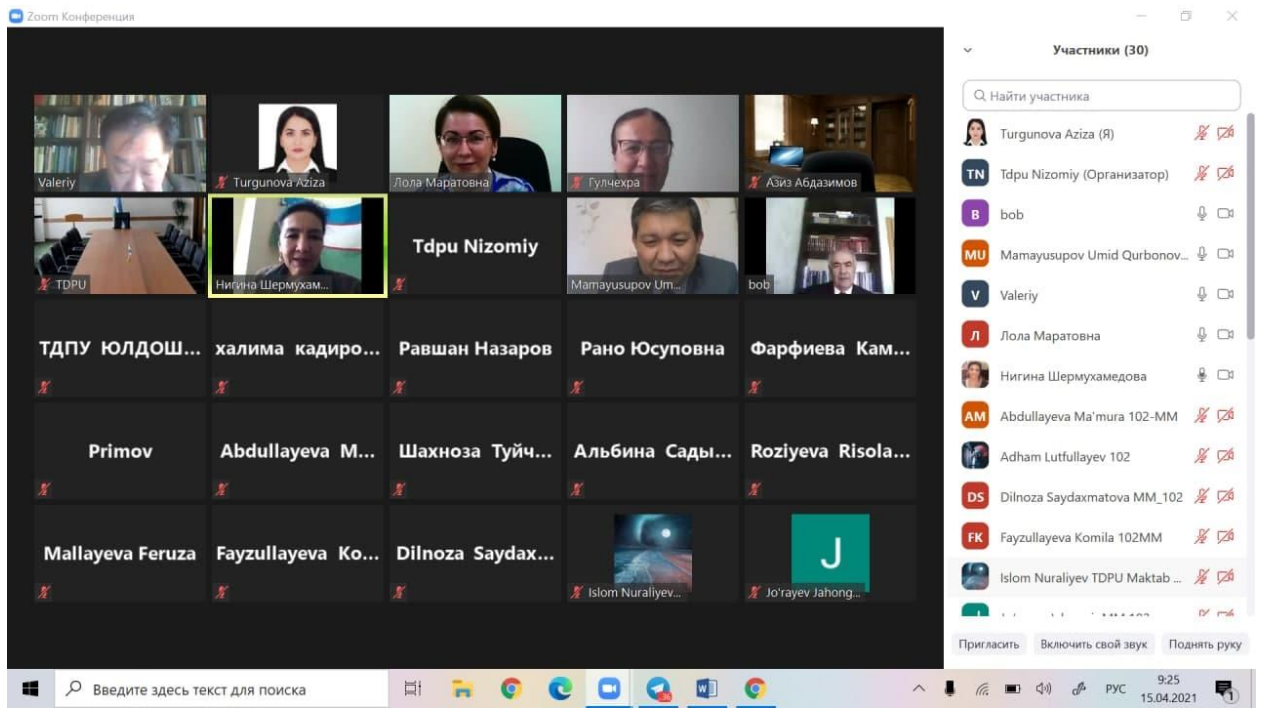
Xulosa qilib aytganda, o'yinlar orqali so'z boyligini o'rganish har qanday sinfda qo'llanilishi mumkin bo'lgan samarali va qiziqarli usuldir. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, o'yinlar nafaqat ko'ngil ochish uchun, balki eng muhimi, foydali mashg'ulotlar va til darslarini takrorlash uchun ishlatiladi va shu bilan o'quvchilarning kommunikativ kompetentsiyasini takomillashtirish maqsadiga erishiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

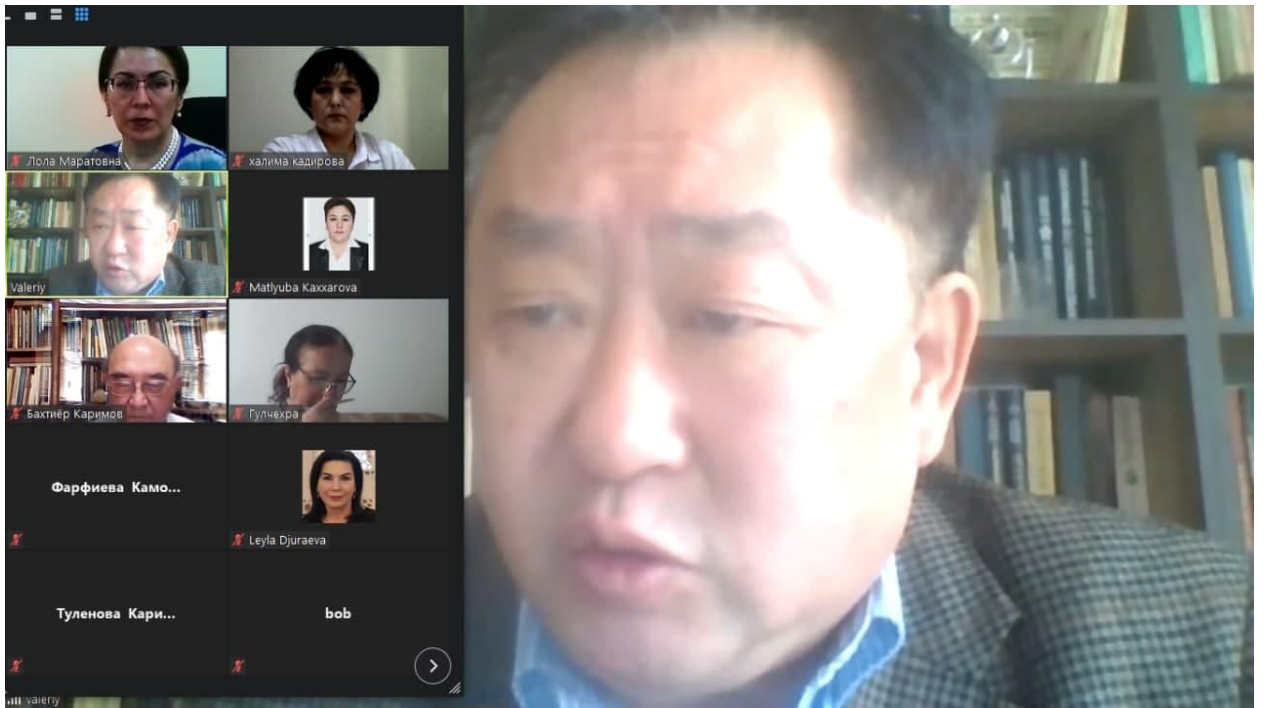
1. Jacobs G.M. & Kline Liu K. (1996). Integrating language functions and collaborative skills in the second language classroom. *TESL Reporter*.
2. Lee W.R. (2000). *Language teaching games and contests*. Oxford: Oxford University Press.
3. Avedon M.E. and Brian B.S. (1971). *Learning Through Games*. John Wiley and Sons.
4. Carrier M. (1980). *Games and activities for the language learner*. Nelson.
5. Sivers S.M. (1992). *Games for the classroom and English speaking club*. *English teaching forum*.

ИЛОВАЛАР

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ НИЗОМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ
ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ**

**“ХОЗИРГИ ЗАМОН ФАЛСАФАСИ: ХОЛАТИ ВА ТАРАҚҚИЁТИНИНГ
ИСТИҚБОЛЛАРИ” МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ
МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021 йил 15 апрель

Bosishga ruxsat etildi. 21.06.2021 y.
Qog`oz bichimi 60x84 1/16. Times New Roman
garniturasida terildi.
Ofset uslubida oq qog`ozda chop etildi.
Nashriyot hisob tabog`i 10.75, Adadi 300. Buyurtma № 14
Bahosi kelishuv asosida

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika
universitetining bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent shahar Chilonzor tumani,
Bunyodkor ko`chasi 27 uy.